

Aartsvaders. De geboorte van Israël

Boek

Genesis – gaan in het spoor van het Oude Testament

Auteur: dr. Jochem Douma

<https://www.boekwinkeltjes.nl/b/210806741/Genesis-gaan-in-het/>

Andere literatuur

- 1). Hij begon – enkele momenten uit Genesis – ds. Elbart C. Luth
- 2). De God van Abraham, Isaäk en Jakob – Henk Binnendijk
- 3). Genesis en Leviticus, verbond en dialoog – Jonathan Sacks
- 4). Genesis voor iedereen, deel 1 en 2 – John Goldingay
- 5). Studiebijbel Oude Testament – Genesis en Exodus
- 6). Jakob, de pelgrim (deel 1 en 2) – dr. Wim Verboom
- 7). God leren kennen – J.I. Packer
- 8). Handelingen 7 – ds. Henk de Jong

Preken over de geschiedenissen van Jakob en Esau

- 1). 29 augustus 2021 - <https://youtu.be/lpGVQGE030>.
- 2). 05 september 2021 - <https://youtu.be/8d1VkJneZ8>
- 3). 12 september 2021 - <https://www.youtube.com/watch?v=xdxqatN5w1g>
- 4). 19 september 2021 - <https://www.youtube.com/watch?v=0S91106xEr8&feature=youtu.be>
- 5). 26 september 2021: https://www.youtube.com/watch?v=ixor_a8afs3&feature=youtu.be
- 6). 03 oktober 2021: <https://www.youtube.com/watch?v=xmsE8UexKcA&feature=youtu.be>

Muziek

1). Kerkliedwiki

1a). Bijbelboek Genesis: <https://kerkliedwiki.nl/Genesis>

1b). Abraham: <https://kerkliedwiki.nl/Abraham>

1c). Jakob: <https://kerkliedwiki.nl/Jakob>

2). Nieuwe liedboek:

<https://www.liedboekcompendium.nl/lied>

2a). 2 liederen over Abraham (803 en 805)

2b). 3 liederen over Jakob (165, 188 en 815)

2c). 2 liederen over Jozef (80 en 166b)

3). Nieuwe psalmberijming

3a). Abraham – (105) <https://www.denieuwepsalmberijming.nl/berijmingen?keywords=abraham>

3b). Jakob – (14,24,44, 46,53,59,75,79,85,87,94,99,105,114,135,146,147

<https://www.denieuwepsalmberijming.nl/berijmingen?keywords=jakob>

3c). Verbond – (19,25,50,72,74,77,78,89,109,111,145,147

<https://www.denieuwepsalmberijming.nl/berijmingen?keywords=verbond>

Films

1). Abraham (1994)

<https://www.moviemeter.nl/film/18535> en <https://www.youtube.com/watch?v=iS4gxQOH2Aq>

2). Abraham en het geloof in één God -

<https://schooltv.nl/video/abraham-en-het-geloof-in-een-god/>

3). Abraham, Sara, Isaäk en Jakob

<https://www.youtube.com/watch?v=V5WNbtj3gZs>

4). Bible Movie – Abraham 4

<https://www.youtube.com/watch?v=PYBtpgC66o>

5). Joseph: Beloved Son, Rejected Slave, Exalted Ruler (2015) – animatie

Aartsvaders. De geboorte van Israël

<https://www.youtube.com/watch?v=Aqk-5gwHCM>

6). Abraham, animatiefilm

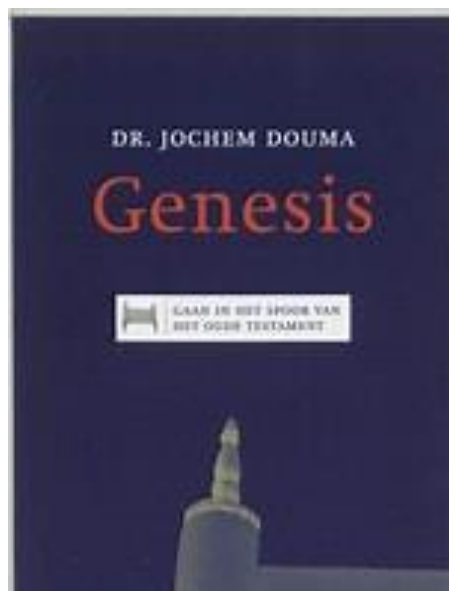
<https://www.youtube.com/watch?v=BbPJcVWPpPM>

7). Bibel verfilmt Isaak Ismael Hagar Sarah Rebekka

<https://www.youtube.com/watch?v=oTvcnlwGY9s>

8). De bijbel voor kids – Isaäk en Jakob

<https://www.youtube.com/watch?v=xWT-z0uZMqI>

Inleiding

In deze serie met kleine bijbelstudies is de auteur als het ware het Oude Testament doorgekropen met steeds de vraag voor ogen: wat heeft in dit bijbelgedeelte de tekst ons te bieden in ethisch opzicht? Wat betekent het verhaal voor de lezer, als deze in het spoor van de bijbel wil gaan? Zo kon de schrijver, dr. Jochem Douma, zijn kennis van de ethiek koppelen aan de kennis van de Schrift.

Het boekje over Genesis heeft hij in twee delen verdeeld

Deel 1 – Schepping en zondeval (pag. 10 t/m 53)

Deel 2 – De geboorte van Israël (p. 54 t/m 106)

In deze module willen we aansluiten bij de historische stof die centraal stond in de kerkdiensten waarin ds. Hans Jan Roosenbrand en Jeroen Stomphorst gepreekt hebben over de geschiedenissen van aartsvader Jakob. Daarom richten we ons in deze module op deel 2 van dit deel over Genesis: De geboorte van Israël.

De geboorte van Israël		
2.1. Kaïn en Abel	2.7. De test doorstaan: Abrahams offer	2.13. Gods partijdigheid
2.2. Het nageslacht van Kaïn	2.8. Isaak en Jakob	2.14. Blik op de wereld
2.3. De zondvloed en het Noachitisch verbond	2.9. De zoons van Jakob	2.15. Vreemdelingschap en geloof
2.4. Van Noachs zoons naar de torenbouw van Babel	2.10. Jozef	2.16. Op weg naar het Nieuwe Testament
2.5. In de linie van Abraham en Sara alleen	2.11. Jakobs testament	2.17. Conclusies

Aartsvaders. De geboorte van Israël

2.6. Het Abrahamitisch verbond	2.12. Gods verkiezing	2.18. Geciteerde literatuur
--------------------------------	-----------------------	-----------------------------

Op weg naar het nieuwe Testament

Wat we in Genesis lezen, zal in veel opzichten verdieping en verbreding in het Nieuwe Testament krijgen. We kunnen daarbij denken aan de macht van de zonde in de mens, die door de zondvloed wel werd ingedamd, maar niet overwonnen. Paulus' brief aan de Romeinen zal een dieper inzicht geven in wat Genesis 8:21 al vermeldt :Alles wat de mens uitdenkt van zijn jeugd af aan, is nu eenmaal slecht (Romeinen 1-3). Om de zonde werkelijk te overwinnen, is er een andere ingreep nodig dan een zondvloed. Ook de in Genesis 14 plotseling opdoemende figuur van Melchisedek krijgt als priester-koning een eigen plaats in het begrijpen van Jezus' offer (Hebr. 6:20 en 7:1vv).

Gods verricht het verlossingswerk op zijn eigen wijze, voor ons ondoorgrondelijk, in het roepen van Abraham uit zijn familieverbanden en in zijn voorkeur voor de een boven de ander onder Abrahams nakomelingen. Dat zal in het Nieuwe Testament nog duidelijker voor het voetlicht komen, met name in Romeinen 9-11 en Galaten 4:21vv. Waarom Isaak en niet Ismaël, waarom Jakob en niet Esau?

Veel namen uit Genesis – van Abel tot Jozef – keren terug in de reeks van geloofsgetuigen die we in Hebreëën 11 aantreffen. De openbaring van Gods verlossing is zover gekomen, dat het diepste verlangen van de aartsvaders in het hemels perspectief wordt geplaatst. Zij verlangden naar een beter, een hemels vaderland (Hebreëën 11:16). Het hele hoofdstuk is een onderstreping en verdieping van de vreemdelingschap, waarin de gelovige slechts uit de verte de vervulling van de beloften kan zien en er toch aan blijft vasthouden.

Bijzondere nadruk wordt in het Nieuwe Testament gelegd op het geloof als de enige weg om de door God gegeven beloften te ontvangen en te bewaren, in contrast met het voldoen aan andere condities en het verrichten van andere goede werken. Dat het geloof een goed en noodzakelijk werk is, legt Jakobus (2:21 vv) uit door de te wijzen op abrahams bereidheid om Isaak te offeren.

Ook de universaliteit van het heil, dat niet alleen voor joden, maar ook voor heidenen bestemd is, speelt een rol als het geloof in het Nieuwe Testament aan de orde is. Abraham is de vader van alle gelovigen en niet alleen van besneden joden (Handelingen 2). Dat wordt onderstreept met de historische notitie dat zijn geloof uit Genesis 15 voorafging aan zijn besnijdenis uit Genesis 17 (zie Romeinen 4).

Terecht is aandacht gevraagd voor een heilshistorische visie op de geschiedenis die het verbond van God met Abraham en zijn nageslacht doorloopt. Het zijn immers geschiedenissen over Gods werk op weg naar Jezus Christus. Daarom moet onze aandacht zich ook niet allereerst richten op morele kwesties, zoals de noodleugen die Abraham en Isaak gebruiken, Jakobs bedriegen van zijn vader en het wraakzuchtig gedrag van zijn zoons tegenover Sichem. We zagen al dat het boek Genesis daaraan geen of weinig aandacht geeft. De waarde van de heilshistorische visie is de aandacht, die zij allereerst geeft aan de weg die God volgt en die in het optreden van Jezus Christus zijn hoogtepunt zal vinden.

Douma geeft daarom eerst aandacht aan het werk van God, aan zijn stijl van verkiezen en zijn plan om via het verbond met de aartsvaders uiteindelijk een zegen te schenken aan de wereld door Jezus Christus. De morele betekenis van de geschiedenissen vloeien duit deze centrale boodschap voort.

Andere literatuur

1). De God van Abraham, Isaäk en Jacob

Auteur: Henk Binnendijk

<https://clcnederland.com/product/de-god-van-abraham-isaak-en-jakob-henk-binnendijk-9789043530590>

Abraham, Isaäk en Jakob en hun vrouwen waren gewone mensen. Natuurlijk leefden ze bijna vierduizend jaar geleden en in een andere cultuur. Maar het waren wel mensen met dezelfde gevoelens, verlangens en onzekerheden als wij. Wie ook nog altijd Dezelfde is, is de God van Abraham, Isaäk en Jakob. Hij kwam steeds weer in hun leven. Hij beloofde hen veel. Sommige beloften werden gedurende hun leven vervuld. Andere lagen in de toekomst. Hij vermaande hen nooit. Soms leerde Hij hen door te zwijgen. Hij leerde hen door hun beslissingen, hun falen, hun zelfzucht en hun liefde. Door hen te laten zien wat hun daden opleverden. Zowel negatief als positief. Maar Hij bleef altijd achter hen staan. Hij nam het altijd voor ze op. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met vier vragen, zodat het boek geschikt is voor bijbelstudie, persoonlijk of in groepsverband.

2). Hij begon – enkele momenten uit Genesis

Auteur: Ds. Elbart C. Luth

<https://www.steunpuntbijbelstudie.nl/product/bijbelstudie-uitgave-hij-begon/>

Hoofdstuk 6 – Gered door het water (Genesis 6:5 – 9:28)

Hoofdstuk 7 – Dat snijdt erin! (Genesis 12:1-9, 15, 17 en 22:1-19 (Abraham)

Hoofdstuk 8 – Vechten met God (Genesis 25:19-34, 27 – 28:22, 32 en 33 (Jakob)

Hoofdstuk 9 – Gods kromme stok (Genesis 37, 45 en 50:15 – 21 (Jozef)

Hoofdstuk 10 – Gods krachtcentrale (Genesis 48 en 49)

Hij begon: deze woorden vormen de rode draad door het boek Genesis. God begon: als Schepper van hemel en aarde; in het verbond met zijn volk. En telkens weer, wanneer mensen teleurstelden, begon Hij opnieuw. Met Adam en Eva, Noach, Abraham, Isaak en Jakob; steeds opnieuw zoekt God zijn schepselen weer op.

Vanuit deze invalshoek wordt het bijbelboek Genesis in tien studieschetsen behandeld. Ds. Elbart Luth biedt geen tekst-voor-tekstbehandeling, maar heeft zorgvuldig een aantal hoofdmomenten uit Genesis geselecteerd. Door het bespreken van deze kerngedeelten valt er een nieuw licht op dit vaak zo bekend veronderstelde bijbelboek. Zo wordt zichtbaar hoe de almachtige Schepper de wereld heeft vormgegeven en hoe Hij, zelfs na de diepe teleurstelling van de zondeval, toch weer met de mens verder wil.

3). Genesis en Leviticus, verbond en dialoog

Auteur: Jonathan Sacks

<https://www.bol.com/nl/nl/p/set-genesis-leviticus/9200000130624845/>

Recensie in het Dagblad Trouw: <https://www.trouw.nl/es-b3300e79>

Vorig jaar verscheen bij Skandalon het tweede deel (Exodus) van Sacks' vijfdelige standaardwerk over de Tora, dat in het Engels verscheen tussen 2009 en 2019. Nu zijn dus ook Genesis en Leviticus

Aartsvaders. De geboorte van Israël

vertaald. De serie volgt de wekelijkse Tora-lezingen volgens het Joodse leesrooster door het jaar heen. Elke lezing oftewel 'parasja' beslaat enkele hoofdstukken uit de boeken van Mozes en Sacks geeft naar aanleiding daarvan steeds vier of vijf korte essays. Hierin ontleedt Sacks de tekst soms in vogelvlucht, soms minutieus. Maar steeds mondt zijn exegese uit in bespiegelingen over de betekenis van die tekst voor gelovigen vandaag de dag. Deze serie is daarmee meer dan een commentaar: het is een hartstochtelijk pleidooi om de spiritualiteit van de Tora te gaan begrijpen.

4) Genesis voor iedereen (deel 1: hoofdstuk 1 t/m 16. Deel 2: hoofdstuk 17 t/m 50)

Auteur John Goldingay

<https://www.uitgeverijvanwijnen.nl/genesis-voor-iedereen-john-goldingay-9789051945010.html>

Het Bijbelboek Genesis staat vol met bekende verhalen, over Adam en Eva en de verboden vrucht, over Noach en de zondvloed, de Toren van Babel, de aartsvaders, en het prachtverhaal over Jozef. Het Bijbelboek Genesis staat vol met bekende verhalen, over Adam en Eva en de verboden vrucht, over Noach en de zondvloed, de Toren van Babel, de aartsvaders, en het prachtverhaal over Jozef. Maar dat we al die verhalen kennen wil nog niet zeggen dat we ze ook begrijpen, en er in ons dagelijks leven iets mee kunnen. In John Goldingay hebben we een betrouwbare gids, die vol warmte en betrokkenheid met ons de Bijbel leest zoals die zich geeft.

Het Oude Testament voor iedereen: In zeventien deeltjes bespreekt Goldingay de Schrift van Genesis tot Maleachi. Ook de meest onbegrijpelijke passages weet hij te verhelderen en toe te passen, levendig, eenvoudig en beknopt. Een ideale serie voor dagelijkse lezing, groepsbespreking, en om naar te grijpen als de Bijbeltekst vragen oproept.

5). Studiebijbel Oude Testament, deel Genesis en Exodus

Dr. M.J. Paul e.a.

<https://www.studiebijbel.nl/winkel/boekenserie-studiebijbel-oude-testament/genesis-exodus/>

-) Een goed leesbare vers-voor-vers-verklaring in grote letters voor een vlugge oriëntatie en een toelichting in kleinere letters met talrijke details.
-) aandacht voor recente inzichten op het gebied van de bijbeluitleg, zoals structuuranalyse en de opbouw van de bijbelboeken. Tevens een kritische verwerking van de historisch-kritische uitleg van de laatste twee eeuwen.
-) Aandacht voor recente archeologische vondsten om de geschiedenissen te verduidelijken. Ook vergelijkingen met buitenbijbelse bronnen.
-) Niet alleen aandacht voor de boodschap van het Woord van God in het verleden, maar ook worden er lijnen getrokken naar onze tijd. Daarbij komen ook de blijvende beloften voor het volk Israël in onze tijd ter sprak

Artikelen die gepubliceerd zijn in deze studiebijbel:

1. Chronologie
2. Genesis 1-11 en de overlevering van het oude Nabije Oosten
3. Verbondssluitingen in het oude Nabije Oosten
4. Sodom en Gomorra en de archeologie
5. Belangrijke archeologische tekstvondsten m.b.t. Genesis en Exodus
6. Genesis-Exodus en de godsdienstgeschiedenis
7. De betekenis van zegenen
8. De gezinsstructuur bij de aartsvaders en in Israël
9. Israël in Egypte en in de Sinai

Aartsvaders. De geboorte van Israël

10. Wetsteksten in het oude Nabije Oosten en in het boek Exodus

11. De historiciteit en betekenis van de tabernakel

6). Jakob, een pelgrim (deel 1 en 2) – momenten uit het leven van een aartsvader

Auteur: dr. W. Verboom

Te koop via boekwinkeltjes.nl. In deze boekjes wil de schrijver onderstrepen dat de pelgrimage van de gelovige een doel heeft, namelijk het hemels Kanaän, het koninkrijk van God en dat dit doel door Gods trouw zeker zal worden bereikt.

7). God leren kennen

Auteur: J.I. Packer

In hoofdstuk 9 gaat Packer in op de vraag wat de Bijbel bedoelt als ze zegt dat God wijs is. In de Schrift heeft wijsheid zowel een morele als een intellectuele kant. Om wijs te zijn in de bijbelse betekenis van het woord, moeten iemands verstand en inzicht worden ingezet voor het juiste doel. Wijsheid is het vermogen om inzicht te hebben in – en de bereidheid beslissingen te nemen die leiden tot – het beste en hoogste doel, daarbij gebruik makend van de zekerste middelen om dat doel te kunnen bereiken.

Toen God de mens schiep was dat met het doel dat de mens Hem zou liefhebben en eren en Hem zou aanbidden voor zijn prachtige, geordende wereld. Dat de mens die wereld zou gebruiken overeenkomstig Gods wil en dat hij zou genieten van de schepping en haar Schepper. Nog steeds wil God een grote menigte mensen bijeenbrengen die Hem liefhebben en vereren. Zijn directe doel is om individuele mensen – mannen en vrouwen – te brengen in een relatie van geloof, hoop en liefde jegens Hem. Er zijn geen duidelijker voorbeelden van de wijsheid van God in het besturen van het leven van een mens dan in de Bijbelverhalen.

Packer illustreert dat aan de hand van de verhalen van Abraham, Isaaäk, Jakob en Jozef (p. 80 t/m 87)

8). Handelingen 7 – over het christelijk lezen van het Oude Testament

Auteur: ds. Henk de Jong

<https://www.bol.com/nl/nl/p/handelingen-7/1001004005132660/>

Handelingen 7 is een heel belangrijk hoofdstuk omdat het een scholing bevat in het lezen van de Bijbel en van het Oude Testament in het bijzonder. Het is met Handelingen 7 eigenaardig gesteld. Misschien hebt u die lange verdedigingsrede van getuige Stefanus wel eens rustig helemaal uitgelezen. Mogelijk bent u dan op het eind van het hoofdstuk stomverbaasd geweest over de felle reactie van het joodse Sanhedrin. Waar werden die leidlieden van Israël nu toch zo boos om? De lange tocht van Stefanus door de oudtestamentische geschiedenis lijkt toch gesneden koek? Hoe kon die zo'n opwinding veroorzaken? Wat wil Stefanus eigenlijk met zijn historische verhaal. Wat hij doet kun je eigenlijk het best vergelijken met wat de Here Jezus Zelf ondernam in de preek die Hij voor de mensen in Nazareth deed (Lukas 4:25-27). Wat beoogde Jezus met de herinneringen aan twee gebeurtenissen uit het OT? Hij brak er de steunpunten mee af voor de joodse zelfhandhaving. Men was namelijk de bijbel gaan lezen in een trotse geestesgesteldheid. De geschiedenis bewijst hoe bijzonder wij zijn. Onze historie laat de ontvouwing zien van het wonder van 'God-met-ons' en laat ook zien hoe vruchtbaar deze samenwerking tussen God en Israël is geweest en nog is en zijn zal. De firma Israël kan met ere de naam dragen: 'God & Co'.

Aartsvaders. De geboorte van Israël

Tegen deze trost is Jezus en is Stefanus ingegaan. Deze mythe hebben zij bestreden. Het zo onschuldig lijkende relaas dat Stefanus ophaalt uit Israëls geschiedenis zit vol speldeprikken voor de joodse verwaandheid. Dit geestelijk spreken en deze geestelijke uitleg van de bijbel hebben de eerste martelaar in de geschiedenis van Christus' gemeente opgeleverd.

Hoofdstuk 1- De betrekkelijkheid van het heilige land

Hoofdstuk 2 – Het heil als ontastbare belofte

Hoofdstuk 3 – Jozef: de figuur van de Middelaar

Hoofdstuk 4 – Mozes tegenover Israël

Hoofdstuk 5 – Mozes nog meer tegenover Israël

Hoofdstuk 6 – de voorlopigheid van de tempel

Hoofdstuk 7 – Het OT als het boek van de Geest van Christus

Hoofdstuk 8 – De toepassing van Handelingen 7

Kerkdiensten – de geschiedenissen van Jakob

1). 29 augustus

Op 29 augustus begint een nieuwe prekenserie over het leven van aartsvader Jakob: van Jakob tot Israël. Jakob zoekt zijn eigen weg met God. Daarbij ondergaat hij een betekenisvolle naamswijziging, van Jakob (oplichter) tot Israël: hij die worstelt met God.

<https://youtu.be/lpGVQGEi030>.

2). 5 september

Jakob en Esau zijn elkaars tegenpolen. Esau is ruig en impulsief, Jakob is juist rustig en berekenend. Komende zondag staan we in de serie over het leven van aartsvader Jakob - van Jakob tot Israël - stil bij de eerste confrontatie tussen de beide broers en de manier waarop zij in het leven staan. Wat zegt dit verhaal over ons leven met God? <https://youtu.be/Bd1VkTlneZ8>

3). 12 september – Genesis 27

Komende dienst gaan we verder met de familiegeschiedenis van Jakob en Esau. Een verhaal over Zegen en erkenning van ouders. De derde dienst in de serie over het leven van aartsvader Jakob - van Jakob tot Israël! Wat leert het verhaal, uit Genesis 27, over ons eigen (familie)verhaal en over Gods woorden?

<https://www.youtube.com/watch?v=xdxqatN5w1g>

4). 19 september

In de kerkdienst van 19 september wordt de kleine Bram Alkema gedoopt. In bijbellezing en preek volgen we Jakob, die op zijn vlucht voor Esau wordt uitgedaagd om het te wagen met God, terwijl hij ook zichzelf leert kennen. Er is de hele maand september koffie met wat lekkers na de dienst. We nodigen je uit om zelf wat lekkers mee te brengen, dan is er genoeg voor iedereen!

<https://www.gkvdelft.nl/nl/node/2703>

<https://www.youtube.com/watch?v=059J106xEr8&feature=youtu.be>

5). 26 september

In de kerkdienst van 26 september vieren we het Heilig Avondmaal. We volgen ook Jakob, die op zijn vlucht voor Esau aankomt in Charan en daar als een blok valt voor Rachel. Het verhaal gaat over de kracht van verlangen. In de dienst wordt ook Jan Dirk van Loon bevestigd als (pastoraal) ouderling.

https://www.youtube.com/watch?v=jxor_aBafs8

Aartsvaders. De geboorte van Israël

6). 03 oktober

In de kerkdienst van 3 Oktober volgen we Jakob, die na de geboorte van Jozef besluit om de confrontatie aan te gaan met zijn oom Laban.

Liturgie, gespreksvragen en een kinderwerkblad zijn te vinden op

<https://www.gkvdelft.nl/nl/node/2723>

<https://www.youtube.com/watch?v=xmsE8UexKcA&feature=youtu.be>